

Titel: I.

Citation: "I.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1876*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r02-shoot-chptrd1e8925.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1876*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

I.

Om Dommere.

Om Betingelserne for at kunne blive Dommer gives der i §§ 41—44 Regler, der i alt Væsentligt stemme med den gjældende Ret. Som Undtagelse må dog først fremhæves den Skærpelse af Gramensforordningen for Underdommernes Vedkommende, som indeholdes i § 41 2det Stykke, jfr. §§ 43 og 44 sidste Stykke med Hensyn til midlertidig ansættelse af Dommere og Sættedommere. Denne Forandring har man betragtet som en naturlig Konsekvent af den nye Sagsørrer, hvorefter Underdommerne så at sige udelukkende blive Organer for Retsplejen. Man har på den ene Side anset sig for fuldt berettiget til at gå ud fra, at den betydelige Formindskelse af Underdommernes Antal vil bevirke, at denne Ekjærpelse ikke vil volde Vanskeligheder med Hensyn til Besættelsen. Paa den anden Side maa man anse det for vigtigt, at der haves saa betryggende Garantier som mulig for en tilfredsstillende Losning af den Opgave i Retsplejen, som Tilfælder Underdommerne, i hvilken Henseende man ogsaa serlig maa fremhæve, at der bliver ikke faa Tilfælde, i hvilke ifølge Lovudkastene om Retsplejen Underdommernes afgjørelser ere upaaankelige. Af lignende Grunde kræver Udkastet ogsaa med

Hensyn til Dommerfuldmægtige noget større personlige Garantier end den hidtil bestående Ret, se § 45.

Dernæst fremhæves, at beskikkelsen af midlertidige Dommere og Sættedommere i de Tilfælde, hvor den ikke meddeles af Justitsministeren, er henlagt til Landsrettens Formand i Stedet for Amtmanden. Denne Forandring gaar i samme Retning, som man ogsaa i flere andre Henseender har fulgt, nemlig at overføre til Domstolene al den Myndighed vedkommende Retsplejen, som ikke nødvendig må være Regeringen (Justitsministeren) forbeholdt. At dette stemmer med Grundsætningen om Domstolenes Uafhængighed, behøver ikke nærmere at påvises.

§ 46 hævder i Modsætning til den bestående Praxis, at Dommered ikke blot stal aflægges af de faste Dommere, men ogsaa af midlertidig ansatte Dommere, sættedommere samt Dommerfuldmægtige. Hvad angår Edens Affattelse, er den i Christian den Femtes Lou føreskrevne Formular ikke svarende til de nu bestående Forhold og derhos kun beregnet på sådanne Dommere, som ere egentlige Embedsmænd. Den fornødne Forandring kan efter § 46 fastsættes ved Kgl. Ansagsørrer.

§§ 47-51 danne et Hele, forsåvidt de alle omhandle følgerne af en Dommers Pligtovertrædelser eller af andet Forhold fra hans Side eller andre Omstændigheder, som komme i Strid med Dommerkaldets Krav og Forudsætninger. Medens de materielle Retsregler herom ikke indeholde noget væsentligt Afvigende fra den gjældende Ret, har Udkastet derimod, hvad Formen angår, under hvilken Spørgsmål om en Del af disse følger blive at afgjøre, skabt en ny Sagsørrer, til hvilken der utvivlsomt er Trang, naar paa den ene Side Grundlovens Grundsætninger om Domstolenes Uafhængighed af Regeringen stal opretholdes og gjenemføres, men på den anden Side dette ikke stal nødvendiggjøre en altfor besværlig og til Forholdets Natur lidet svarende Fremgangsmåde. Disse Hensyn kræve nemlig, at der til Domstolene selv overdrages en Tilsynsmyndighed over Dommere, svarende til den, der af Regeringsmagten kan og bør ud-

øves over administrative Embedsmænd, men som ikke, i det Mindste ikke i alle Retninger, kan udøves af denne Statsmagt over Dommere, 'uden at krænke Principet om deres Uafhængighed, medens dog de Spørgsmaal, der afgjøres i Kraft af en saadan Myndighed, i Almindelighed ikke vilde egne sig til at blive Gjenstand for en egentlig Retssag. En lignende Vej er man ogsaa gaaet i de fleste andre Stater, hvor Grundlovenes Anerkjendelse af Domstolenes Uafhængighed gjorde det nødvendigt at opgive den tidligere af Regeringen udøvede Myndighed i saa Henseende. Man stal særlig her Nævne den østerrigste Lov af 21de Maj 1868 angående Disciplinarbehandling af Dommere samt deres ufrivillige Afskedigelse eller Forflyttelse, hvilken Lov udkom til Gjenemførelse af en Grundlovsbestemmelse om Dommermyndigheden af 21de Decbr. 1867.

De Forhold og Omstændigheder, hvis materielle følger og formelle Behandling ere Gjenstand for §§ 47—51, falde i tre Klasser, nemlig først Dommerens Overtrædelser af egentlige Embedspligter, dernæst andet tilregneligt Forhold af Dommeren, som er i Strid med Dommerkaldets Forudsætninger, endelig sådanne indtrædende Omstændigheder, der ikke ere eller behøve at være Dommeren tilregnelige, men som dog ophæve midlertidig eller for bestandig Betingelserne for at kunne være Dommer jfr. § 41, såsom at han er sat under Tiltale for et vanærende Forhold, at han er blevet uvederhæftig, at han på Grund af Ånds- eller

Legemssvaghed bliver ustikket til at varetage sit Embede.

Overtrædelse af Embedspligter pådrager efter Omstændighederne Dommeren Ansvar til Straf og Erstatning. De hidtil gjældende Regler herom lader Udkastet i alt væsentligt bestå uforandrede, se § 47 i Beg. Imidlertid har man anset det for rigtigt ved denne Lejlighed at give Bestemmelserne i Stl.s Kap. 13 om Embedsforbrydelser et noget større Anvendelsesområde for Dommeres Vedkommende, end de nu efter rigtig Fortolkning kunne have. På Grund af det Forbehold, der indeholdes i Stl.s § 143, og hvorefter dette Lovbud kun kommer til Anvendelse på For-

sømmelse eller Skjødeslshed, hvorfor Straf ej færskilt er fastsat i Lovgivningen, beftår der nemlig endnu endel celdre særlige Straffebud for visse Forssmmelser af Dommeren, idet disse heller ikke ere medtagne på Fortegnelsen i Stl.'s §§ 308-310 over celdre ved Straffe loven ophævede Bud. En Række sådanne, endnu bestående Bud opregnes i Nellemann Civilprocessens almindelige Del S. 199—200. Nogle af disse ville vel af sig selv bortfalde under den nye Proces, idet de Forhold, som de ramme, ikke da længere ville kunne forekomme, således f. Er. Straffebudet i 1—5—19 om Straffen for den Dommer, der forsømmer at tilkalde Meddomsmænd i Drabssager. Men det gjælder ikke om dem alle. Det må nu erkendes, at der ingen Grund er til at bevare disse ældre Bud, der som oftest ikke engang ville behvses at Medføre nogen anden Straf, end om Forholdet bedsmtes efter Stl.'s §143, medens den sidste Bestemmelse mere elastiske Strafferamme doz står i bedre Overensstemmelse med Grundsætningerne i vor nu gjældende Strafferet end den i Reglen langt snævrere Ramme i hine ældre Bud. På disse Betragtninger er Slutningsbestemmelsen i § 47 1ste Stykke grundet.

Det er imidlertid ikke enhver Overtrædelse af Embedspligt, der efter Lovgivningen medfører Straf for Dommeren. Er der kun Tale om Forssmmelfe eller Skjødeslshed i Gmbedsførelse, fordrer Stl.'s § 143 for Dommeren som for alle andre Gmbedsmand som Betingelse for Straffen enten, at Embedsmanden oftere stal have gjort sig skyldig deri, eller at der er udvist grov Forssmmelse eller Skjsdeslshed. Men deraf, at Loven ikke fastsætter Straf for en Forsømmelse, der hverken er grov eller oftere gjentaget, fslger ikke, at den nødvendigvis stal gå ganske ubemærket hen. Der vil tvertimod ofte være Grund til at give Dommeren som enhver anden Embedsmand i stige Tilfælde en difciplinær Påmindelse. Det er derfor kun en i Forholdets Natur grundet Regel, naar § 48 forudsætter, at der i sådant Fald kan gives Dommeren en Advarsel eller en Irettesættelse. Det Særegne ved Regelen i § 48 er Måden, hvorpå en

saadan Påmindelse bliver at give, hvorom henvises til det følgende.

Naar en Dommer gjør sig skyldig i et Forhold, som vel ikke er en Gmbedsforbrydelse, men som gjør ham uværdig til den Agtelse og Tillid, som Dommerkaldet forudfætter, f. Ex. i en almindelig grov Forbrydelse, kan han ikke længere være Dommer, jfr. § 49 1ste Stykke. Dette er naturligvis gjældende Ret, skjsnt Embeds Fortabelse kun som Straf er føreskrevet for egentlige Embedsforbrydelser. Ligeledes er det gjældende Ret for Dommere som for andre Embedsmænd, at Forhold, der svække den for deres Stilling nødvendige Agtelse og Tillid, kan Medføre Afskedigelse med den Virkning, at den pensionsberettigede Dommers Pension bestemmes ved Lov i Henhold til Pensionsloven af 5te Jan. 1851 § 6 jfr. § 49 1ste Stykke. I begge Henseender opstår der kun for Dommeres Vedkommende særegne Spørgsmål med Hensyn til Formen for Afskedigelsen på Grund af Reglen i Grl.'s § 73, at Dommere ikke kunne afsættes uden ved Dom. Endelig kræver Sagens Natur, at der på Grund af sligt utilbsrligt Forhold, naar det dog er mindre graverende, også kan indtræde mindre indgribendr disciplmære Virkninger for Dommeren, f. Ex. Advarsel og Irettesættelse, jfr. §§ 48 og 49. Blandt fådanne mindre indgribende difciplinære følger Nævner § 49 også Unddragelse af Gmbedsindtægter på bestemt Tid. Medens Straffeloven af 1866 ikke kjender denne Virkning som Straf, er der dog vistnok al Grund til at bevare den som disciplinær Forholdsregel også for Dommere, for at udfylde Springet mellem den blotte Irettesættelse og Afskedigelsen, naar blot Anvendelsen af den sker i Former, der sikre Domstolenes Uafhængighed.

Endelig er det ligeså stemmende med den gjældende Ret som nsdvendigt efter de Fordringer, der stilles til Ansættelse som Dommer, at visse senere indtrædende Omstændigheder, selv om de ikke eller ikke umiddelbart ere Dommeren tilregnelige, må Medføre Afskedigelse eller Suspension fra Embedet. De Regler herom, som i § 50 Nr. 3 og 4 for-

ubsættes, indeholde intet Nyt. Med Hensyn til Virkningen af en saadan Suspension i Henseende til Nydelsen af Gmbedsindtægterne forbliver det ved de gjældende Negler, se Pl. 23. April 1813 og 14. Sept. 1830. Hvad angår den formelle Behandling af de forskellige i det føregående nævnte spørgsmål, er der ingen fslelig Trang til nye Regler, forsåvidt spørgsmålet drejer sig om Straf eller Erstatning på Grund af Dommerens Overtrædelse af Embedspligt. Hvad Udkastets § 47 herom føreskriver, nemlig at Forfølgning til Straf sker ved en selvstændig Straffesag, og at Erstatningsansvar må gjøres gjældende ved Påanke, forsåvidt det ikke kan påkjendes i Forbindelse med spørgsmål om Straf, er kun en Gjentagelse af, hvad der er Regel efter den gjældende Ret. Det Samme Mider om den Regel, at Straf, naar den ej overstiger Boder, kan paæ lægges uden selvstændig Straffesag under Påanke. At denne Regel kun er fakultativ, stemmer med Forholdets Natur. Findes Sagen nemlig ikke klar, bliver en selvstændig Straffesag under de almindelige, fuldt betryggende Former en Nsdvendighed. Det eneste Nye, som Udkastet med Hensyn til de her omhandlede

Tilfælde har føreslået, er den Regel, at det under de samme Forudsætninger, under hvilke Straf kunde idømmes under Påanke uden selvstændig Straffesag, heller ikke skal være en Nsdvendighed, at en selvstændig Straffesag i almindelige Former anlægges, om end Påanke ej finder Sted, men at en lettere og hurtigere Afgjørelse bør kunne træffes på lignende Måde som i Påanketilfælde. Dertil åbner den Sagsøger en Vej, som Udkastet af andre Grunde har indført til Afgjørelse af en Række af de her omhandlede spørgsmål, nemlig det af dsmmende Myndigheder udsvede Tilsyn med Dommeren, se § 50 Nr. 1. Tilsynsmyndigheden behøves vel ikke for spørgsmål om egentlig Straf; men naar der af andre Grunde er Trang til den, er det naturligt at gjøre Brug af den også ved Straf i sådanne Tilfælde, hvor dette fra ingen Side kan have Betænkelighed, men tvertimod kan hjælpe til en let og hurtig Afgjørelse, hvor

denne er i Alles Interesse og i Overensstemmelse med det Princip, der ligger til Grund for hin Regel i Påanketilfælde.

Gr der Tale om Overtrædelse af Embedspligt, som ikke er af en saadan Beskaffenhed, at den ifølge Lovgivningen pådrager Straf, er Straffesag selvfølgelig også udelukket. Anlægges en fådan, må Dommeren frifindes. At tillægge Regeringsmagts Organer Befsjelse til i sådanne Tilfælde at anvende en disciplinær Påmindelse, må erkjendes ikke at være i god Samklang med Domstolenes Uafhængighed. For sådanne Tilfælde er der derfor Trang til at lægge en disciplinær Myndighed i dsmmende Myndigheders Hånd, hvorved på den ene Side Domstolenes Uafhængighed respekteres, uden at det dog på den anden Side deraf bliver følgen, at sligt Forhold må gå ganske upåagtet hen. Dette er således det Første Tilfælde, for hvilket Ansagsøgeren as en judiciel Tilsynsmyndighed er nødvendig, fordi der ikke gives nogen anden, principielt rigtig Vej, ad hvilken slige Afgjørelser kunde træffes, jfr. § 48.

Til en fådan Tilsynsmyndighed er der dernæst i de fleste Tilfælde Trang, naar der stal træffes Afgjørelse om følgen af en Dommers ussmmelige eller utilbørlige Forhold eller et Forhold, der endog svækker eller tilintetgjør den for hans Stilling nsdvendige Agtelse. Forsåvidt der herunder er Tale om Afsættelse af Dommeren, og der ikke blot er spørgsmål om de i Slutningen af § 50 berste Tilfælde, fordrer Grundloven en retslig Afgjørelse, hvorved erindres, at Grundlovens midlertidige Bestemmelse Nr. 3 vil miste sin Anvendelighed, naar nærværende Udkast bliver Lov. Er det Forhold, hvorom Talen er, en Forbrydelse, vil der vel under Straffesagen ved z Siden af Straffen efter den offentlige Anklagers Påstand tillige kunne gå Dom for Embedets Forbrydelse, se Udkast til Lov om Strafferetsplejen § 3, Nr. 6. Men foruden at det kan tænkes, at spørgsmålet om denne følge, der ikke er Straf, af en eller anden Grund ikke er blevet påkjendt under Straffesagen, er denne Fremgangsmåde dog ikke anvendelig i alle her førekommende Afskedigeliestilfælde. Fyldestgjørelsen af Grundlovens Be-

stemmelse vi! da kun kunne ske ad besværlige og unaturlige Veje (en civil Domssag), hvis der ikke åbnes Adgang til at henvende sig til Domsmyndigheden som disciplinær Myndighed og derved fåe spørgsmålet Afgjort. Med Hensyn til de andre, mindre indgribende disciplinære Forholdsregler gjælder i denne Henseende det Samme, som nys blev bemærket om Overtrædelser af Embedspligt, for hvilke Loven ikke bestemmer Straf.

Hvad endelig Suspension af de i § 50 Nr. 3 ommeldte Grunde angår, er det vel så, at Grundloven ikke udelukker administrative Myndigheder fra at anordne en så dan; men det må dog erkjendes at være naturligere, at Beslutningerne herom ere over« ladte til judicielle Myndigheder, og nødvendigt er dette ved den Afskedigelse, som omhandles i § 50 Nr. 4, da Grundlovens Bud omfatter enhver Afsættelse mod Dommerens Villie. En almindelig borgerlig Domssag er imidlertid i begge Tilfælde en unaturlig Vej. Og« så her er der derfor Trang til at kunne fåe Domstolenes Afgjørelse som Udøvelse af en dem tilkommende Tilsynsmyndighed.

Med Hensyn til den nærmere Ordning af den Tilsynsmyndighed over Dommere, som det således for en Række af Afgjørelser Skyld må ansees for rigtigt at lægge i judicielle Myndigheders Hånd, har man anset det for rigtigt at gjøre en Adskillelse, eftersom det, der føreligger, er af større eller mindre Betydning, — en Adskillelse, som også andetsteds er gjort, f. Ex. i den ovenfor Nævnte østerrigske Lov.

Når der nemlig blot er Spørgsmål om at give en Dommer en Advarsel eller en Irettesættelse for en Forsømmelse, der ikke er strafbar, eller for et utilbørligt eller usømmeligt Forhold, der dog ikke kan siges at svække den Agtelse og Tillid, en Dommer må have, må det siges at være naturligt, at Sådant kan ske uden egentlig processuelle Former, og at Beslutningen derom kan tages af en enkelt Mand, nemlig Formanden for den Ret, af hvilken Dommeren er Medlem, eller hvor denne Regel ikke passer, Formanden for den Ret, som han er underordnet, se herom § 48.

En Ret til at påanke stige Beslutninger

har man derhos ikke ment, at der kunde tillægges Dommeren, uden altfor meget at udsætte vedkommende Formands Autoritet for at svækkes. Derimod måtte der være Adgang for Justitsministeren til at gå til Højesteret, når hans Begjæring til Formanden for en Landsret eller for Kjøbenhavns Stadsret om at advare eller irettesætte en Dommer var blevet afslået. Det går ikke an, at en underordnet Rets Formand er i Stand

til at gjøre Justitsministeren ganske våbenlos i flige Tilfælde.

Er Spørgsmålet, der skal afgjøres, derimod af mere indgribende Betydning, nemlig i de Tilfælde, som opregnes i § 50 Nr. 1—4, går det ikke an at tage Sagen så let. Afgjørelsen kan ikke lægges i Enkeltmands Hånd, en virkelig processuel Fremgangsmåde må finde Sted, om end denne kan være mere kort og navnlig føje sig mere efter Omstændighedernes Krav end en almindelig Retssag. Myndigheden til at træffe Afgjørelse om disse Spørgsmål, for hvilken Udkastet forbeholder Betegnelsen Tilsynsmyndighed, lægger § 50 i Højesterets Hånd for de ved denne Ret og ved Landsretterne beskikkede Dommeres Vedkommende, til Landsretten (3: dennes Hovedafdeling, jfr. S 14) for Underdommernes Vedkommende. , At dette er stemmende med den nye Retsorganisations Principer, behøver ingen nærmere Påvisning. Den processuelle Fremgangsmåde ordner § 51 2det Stykke, der giver Retten så fri Hånd som mulig, da Tilfældene ere så forskelligartede, at en fælles fast Regel vilde være u hensigtsmæssig. Medens der gaaes ud fra, at mundtlig Forhandling som oftest ikke vil behøves, står det dog til Retten at anordne en sådan, når det findes hensigtsmæssigt. Med de her givne Regler kunne iøvrigt jævnføres Udkast til Lov om Strasseretsplejen § 414, der med Hensyn til det Retsmiddel, der kaldes Besværing, har lignende Regler. Om Paaanke af Landsrettens Afgjørelser i stige Tilfælde, der ikke kan udelukkes, indeholder §51 sidste Stykke nærmere Regler, der ingen Forklaring behøve.

At Justitsministeren ved den offentlige Anklager må kunne opfordre Retten til at gjøre Brug af sin Tilsynsmyndighed, er klart. Dette

ligger ligefrem indenfor Justitsministerens Embedspligt, når han antager, at et Forhold er tilstede, som begrunder Anvendelse af denne Rettens Myndighed. Men også uden en så- dan Opfordring kan Retten gjøre Brug af den, med mindre der er Tale om Afskedigelse eller andet Ophør af Stillingen, i hvilket Til- fælde det vilde ligge ganske udenfor vor offentlige Rets Principer at lade Domstolene af egen Drift tage en sådan Beslutning, se §51 1ste Stykke.